

УДК 316.312

СТАВЛЕННЯ МОЛОДИХ ЛЮДЕЙ ДО СЕКСУАЛЬНИХ МЕНШИН

Лампека Юлія Русланівна
Борщ Костянтин Костянтинович

м.Ужгород

Проблема гомосексуалізму, одностатевих шлюбів і всиновлення стає все актуальнішою для теперішнього суспільства. Надання представникам сексуальних меншин права на створення шлюбів і всиновлення може викликати неоднозначну реакцію з боку суспільства. Тому дуже важливо знати ставлення суспільства, а особливо, молодих людей до явища гомосексуалізму та інших процесів, пов'язаних з цим поняттям.

В статті розкрито суть явища нетрадиційної орієнтації. Охарактеризовано основні способи концептуалізації поняття гомосексуальності. Значну увагу приділено дослідженню думки молодих людей відносно гомосексуалізму та одностатевих шлюбів.

Ключові слова: гомосексуалізм, нетрадиційна орієнтація, сексуальні меншини, одностатевий шлюб.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. Суспільство розвивається, змінюється, з часом в ньому починають проявлятися нові тенденції, з'являються нові явища. Поступово трансформуються основні суспільні інститути, особливо гостро таку трансформацію можна помітити на прикладі сім'ї. Однією з таких трансформацій є одностатева сім'я. Одностатевий шлюб — це шлюб, визнаний за законом або шлюб, що визнано в соціальному відношенні між двома людьми однієї статі. Поширення одностатевих шлюбів спричиняє втрату сім'єю однієї з основних її функцій — репродуктивної. Тому на даний момент дуже важливим є дослідження ставлення молодих людей до одностатевих шлюбів і представників нетрадиційної орієнтації взагалі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Аналізом гомосексуалізму і одностатевих стосунків займалися такі видатні вчені: І.Кон, М.Ентоні, Л.Клейн, Ф.Мондимер.

В Україні сексуальні меншини та проблема одностатевих шлюбів не є повністю дослідженими. Серед представників українського наукового простору найбільший внесок у дослідження даної проблеми зробили Л.Гейдар, А.Довбах, А.Кочарян

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Зважаючи на те, що на теренах України сексуальні меншини і явище одностатевих стосунків є недостатньо дослідженими, а також на те, що в багатьох країнах світу формується лояльне ставлення до представників нетрадиційної орієнтації та надання їм права створювати шлюби, вважаємо за необхідне дослідити ставлення молодих людей до подібних тенденцій.

Формулювання цілей статті. Метою статті є подати результати дослідження щодо аналізу ставлення молодих людей м.Ужгород до представників нетрадиційних орієнтацій, проблеми одностатевих шлюбів та всиновлення одностатевими парами дітей.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Ставлення до гомосексуальності в суспільствах різних країн є різним. Це

пояснюється різними релігійними, культурними, історичними і соціальними нормами тієї чи іншої країни та суспільними установками населення певної країни. Сьогодні можна зустріти як і стигматизування, відкидання і неприйняття представників нетрадиційної орієнтації, так і толерантне або ж позитивне ставлення. Це пояснюється різними способами концептуалізації поняття «гомосексуальність».

У минулі часи існували різні способи концептуалізації гомосексуальності:

1. *Складова частина ініціації.* Етнографічні дослідження показали, що у первісних народів чоловічі гомосексуальні контакти виступають частиною ініціації: дорослі чоловіки племені повинні зробити ті чи інші сексуальні дії з хлопчиками-підлітками, після чого вони можуть вважатися дорослими. Подібне явище було присутнє у половини первісних народів. [1]

2. *Як форма виховання.* В античному суспільстві, особливо за часів найвищого його розвитку була поширена практика сексуальних стосунків між чоловіками і молодими хлопцями-підлітками. На той час такі стосунки мали глибокий соціальний зміст, адже існували в суспільстві, заснованому на принципах сексизму, в якому чоловіки панували над жінками. Пари утворені між старшими та молодшими партнерами вважалися за норму. Здебільшого це були відносини типу «учитель-учень». Старший партнер навчав молодшого чоловічий доблесті, військовій справі, спорту, філософії, водночас він був його другом і радником. [2]

3. *Прояв гіпермаскулінності і дружби.* Гомосексуальні стосунки між юнаками вважалися проявом мужності і чоловічої дружби. Такі стосунки були поширені серед воїнів в Давній Греції а також японських самураїв. Гомосексуальність пов'язувалася з військовими успіхами і хоробрістю. Гомосексуальні партнери віталися в рядах воїнів, оскільки вважалося, що чоловік не таким чином не зможе злякатися в бою і втекти на очах у свого партнера. [2], [3]

4. *Як один з варіантів норми.* Вперше одностатеві шлюби було інституційовано в Римській імперії в 27 р. до н.е. У Китаї у провінції Фуцзянь в 17ст також існував інститут одностатевих шлюбів. Значна частина індіанських племен Америки визнавали гомосексуальність різновидом норми, в деяких випадках навіть віддавали їй перевагу перед гетеро сексуальністю. Хлопчики і юнаки до вступу у шлюб забезпечувалися хлопчиком-рабом, який був зобов'язаний задовольняти свого пана і в плані сексуальних потреб. В той же час дошлюбні гетеро сексуальні контакти засуджувалися. [3]

5. *Один з проявів проституції.* Явище чоловічої проституції було присутнє у всіх розвинених культурах. Часто до проституції вдавалися нижчі статусом чоловіки. Один з яскравих прикладів такого прояву гомосексуальних відносин були актори театрів далеких східних соціумів, в яких жіночі ролі найчастіше грали молоді чоловіки, які ставали коханцями знаті. З часом це ставало прибутковою справою і у 17-18 ст в Японії з'явилися легальні форми чоловічої проституції. [4]

Гомосексуальність як гріх. Концепція гріха впливає з віри в

існування людської душі, створеної Богом. Душа співвідноситься з «правильною» поведінкою. З релігійних позицій сексуальність розглядається як біологічний потяг, який базується на інстинктах. Тому одні сексуальні вчинки розглядаються як нормальні, інші як збочення, гріх. В Україні найбільший вплив на поширення такого способу концептуалізації мають православ'я та католицизм. Так, у П'ятикнижжі гомосексуалізм називається «гідотою»: «А з чоловіком не будеш лежати як з жінкою, гідота воно!...» (Лев. 18:22). «А хто лежатиме з чоловіком як із жінкою, гідоту вчинили обоє вони, будуть конче забиті, кров їхня на них!» (Лев. 20:23). На основі Старого Заповіту також створено термін «содомія», який зіходить до історії загибелі Содому і Гоморри (Бут. 19). Слово походить від назви одного із міст, зруйнованих, згідно зі Старим Заповітом, Богом як покарання за гріхи його жителів, безпосередньою причиною якого став намір мешканців міста звалувати двох янголів, що прийшли до Лота. Що стосується ісламу, то гомосексуальність, на спільну думку богословів, є забороненою Аллахом. Підставою для подібного рішення служить коранічна притча про народ Лута, який гнівив Аллаха за те, що вони використовували у пристрасі чоловіків замість жінок (Коран 7:81).

Гомосексуальність як злочин. Розвиток юридичної заборони гомосексуальності було обумовлено перш за все упорядкуванням суспільства, в якому сексуальність почала тлумачитись з точки зору суспільної корисності, тобто малася на увазі перш за все репродуктивна функція гетеро сексуальної сім'ї. Гомосексуальність не вписувалася в таку систему поглядів, тому на встановлення гомосексуальних зв'язків почали накладати заборону. Гомосексуальність вважалася злочином проти суспільства. На сьогодні гомосексуальність карається юридично в багатьох країнах Африки та деяких західноазійських країнах.

Гомосексуальність як патологія. Навіть після визнання гомосексуальності злочином, кількість представників нетрадиційної орієнтації не зменшувалась, тому було висунуто таку думку, що гомосексуальність обумовлена певною психологічною патологією. У 19 ст. гомосексуальність вважали функціональним або розумовим розладом, у 20 ст – генетичним дефектом.

Властивість особистості. Базується на декількох основних принципах:

- Наявність гомосексуалів у будь-якому суспільстві не залежно від релігійних, культурних соціальних норм
- Заперечується патологічність гомосексуальності, відстоюється думка, що така поведінка ґрунтується на реальних почуттях, таких самих як і в гетеросексуалів
- Всі люди рівні у своїх правах, мають власну гідність і тому, не залежно від статевих чи якихось інших, поглядів людини її права необхідно поважати.

На сьогодні дуже актуальною є проблема легалізації одностатевих шлюбів. В багатьох країнах світу одностатеві шлюби визнаються офіційно: Аргентина, Бельгія, Канада, Ісландія, Нідерланди, Норвегія, Португалія, ПАР, Іспанія, Швеція, Франція, Мексика, Нова Зеландія. В таких країнах як Австрія, Колумбія, Чеська Республіка, Данія, Еквадор, Фінляндія, Німеччина, Гренландія, Угорщина, Ірландія, Люксембург, Словенія, Швейцарія, Ліхтенштейн, Великобританія, Уругвай дозволене одностатеве партнерство, тобто шлюб з певними обмеженнями. Щодо України, то в Сімейному кодексі зазначено, що шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану. Тобто в нашій країні одностатеві шлюби не визнаються. Крім того, згідно з частиною 3 статті 211 Сімейного кодексу України, усиновлювачами не можуть бути особи однієї статі.

На даний момент одностатеві сім'ї не є достатньо дослідженими. Крім того в думках вчених нема одностайності щодо того чи існування одностатевих сімей це позитивно чи ні.

Так Остонський університет (США) проводив дослідження одностатевих сімей і було з'ясовано, що 12% дітей одностатевих пар планували самогубство (серед дітей, які виховувались у нормальних гетеросексуальних сім'ях цей відсоток становить 5%). Вихованці одностатевих шлюбів переважають серед безробітних 28% у відношенні до 8% вихідців з нормальних сімей. 40% вихованців одностатевих пар були заражені венеричним захворю-

ванням, в той же ж час їхні однолітки з гетеросексуальних сімей становлять набагато нижчий відсоток – 8%.

На противагу цьому дослідженню виступає дослідження університету Мельбурна. У результаті з'ясувалося, що діти з одностатевими батьками мають краще здоров'я, ніж діти з гетеросексуальними батьками. Відзначається також більший рівень згуртованості в одностатевих сім'ях.

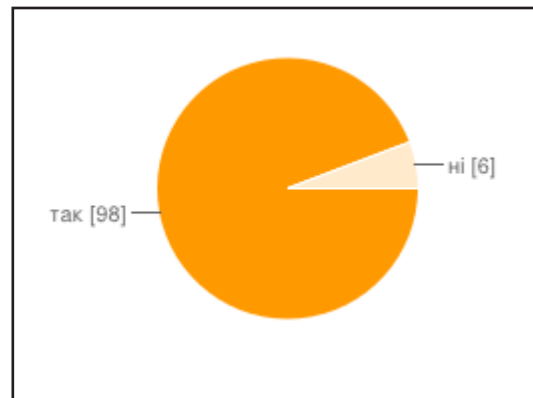
Причиною того, що діти з одностатевих сімей більш дружні полягає в більшій психологічній стійкості цих дітей через ймовірну агресію дітей з традиційних сімей. Крім того, було з'ясовано, що діти з одностатевих сімей рідше бувають ущемлені в їхніх інтересах і більшій ніж в звичайних сім'ях частині дітей не загрожують знущання.

В багатьох демократичних розвинених країнах світу гомосексуальність вважається частиною особистості і різновидом норми, менш поширеним ніж гетеросексуальність. Гомосексуали є серед населення кожної країни – за різними дослідженнями від 1-2% до 5-6% від загальної кількості населення. В Україні кількість представників сексуальних меншин становить від 420 до 1,2 млн. осіб, це складає 0,9-2,6% українців. Тому на даному етапі розвитку українського суспільства дуже важливо дослідити думку населення щодо сексуальних меншин, та забезпечення їхніх прав. Це необхідно для того, щоб уникнути певних соціальних непорозумінь між державою і суспільством, а також суспільством і гомосексуалами в разі спроби зміни теперішнього положення сексуальних меншин.

В місті Ужгород було проведено дослідження серед людей віком 15-30 років щодо їхнього ставлення до людей нетрадиційної орієнтації та одностатевих шлюбів. Метою дослідження було з'ясувати наскільки ставлення молодих людей залежить від їх релігійних переконань і статі. Основною гіпотезою було припущення про те, що молоді люди категорично ставляться до представників сексуальних меншин і проявляють по відношенню до них нетерпимість, вважають їхню поведінку відхиленням.

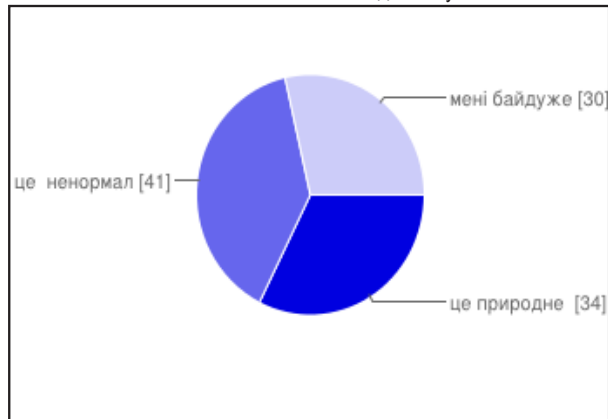
Результати дослідження свідчать про те, що про існування одностатевих шлюбів знають 92% опитаних, 6% про існування таких шлюбів не знають. (Діаграма 1)

Діаграма 1
Чи знаєте Ви про існування одностатевих шлюбів?

Респондентам було поставлено питання «Яке ваше ставлення до сексуальних меншин?» відповіді розділились практично порівну між двома варіантами: це природне явище – 32%, це ненормально, їх необхідно викоренити – 38% і лише 28% сказали, що вони байдуже ставляться до існування сексуальних меншин. (Діаграма 2) Щодо статевого розподілу то маємо наступну картину: вважають, що нетрадиційна орієнтація це ненормально і це явище необхідно викоренити 39% чоловіків і 30% жінок, байдуже ставляться 39% чоловіків і 25% жінок, 22% чоловіків і 47% жінок вважають, що нетрадиційна орієнтація – це природне явище. Тобто бачимо, що суспільство в більшій мірі лояльно ставиться до існування сексуальних меншин, особливо лояльно до них ставляться жінки, чоловіки ж практично рівномірно розділились між позитивним, негативним і нейтральним ставленням. При тому 56% опитаних зустрічали коли-небудь одностатеву пару, 41% ніколи таку пару не зустрічали.

Діаграма 2
Яке Ваше ставлення до сексуальних меншин?

Респондентам було поставлено питання яка реакція у Вас була, коли Ви зустріли одностатеву пару? Відповіді розділилися наступним чином: байдужість при зустрічі з одностатєвою парою відчули 23% опитаних, 34% відчули огиду, 6% - злість, роздратованими були 12%, інтерес до одностатєвої пари проявився у 29% опитаних і 11% їм співчували. (Діаграма 4) Тобто можна підсумувати, що серед молоді проявляється тенденція лояльного ставлення до одностатєвих пар. Все ще залишається доволі великий відсоток молоді, які від зустрічі з представниками нетрадиційної орієнтації мають негативні відчуття такі як огида, злість, роздратованість. Доволі великий відсоток молоді, які від зустрічі з представниками отримують більшою чи меншою мірою позитивні відчуття, або ставляться до них нейтрально. Подібна тенденція відобразилась і у відповідях на питання «Як Ви ставитесь до одностатєвих пар?» Серед усіх опитаних 32% ставляться до пар нетрадиційної орієнтації негативно. 17% вказали, що їхнє ставлення є позитивним, 6% - частково позитивним, 11% частково негативним і 31% нейтрально ставляться до такого явища. Дані показники свідчать про те, що молодь починає більш лояльно ставитись до існування одностатєвих пар.

Діаграма 3
Яка у Вас була реакція від зустрічі з одностатєвою парою?

Позитивне ставлення до представників нетрадиційної орієнтації і одностатєвих пар пояснюють наступними причинами:

- Кохання не має статі.
- Кожен має право проживати своє життя так, як він хоче і це право потрібно поважати
- Представники нетрадиційної орієнтації зазвичай творчі особливі люди
- Кожна людина заслуговує на щастя, не залежно від статі, віросповідання, статевої орієнтації
- Це природно і тому це не повинно викликати обурення
- В суспільстві занадто багато стереотипів, представники нетрадиційної орієнтації такі ж як і представники традиційної орієнтації

Окрім того респонденти наводили такий приклад в захист од-

ностатєвих пар: невже сім'я, якій чоловік б'є дружину краща ніж одностатєва сім'я?

Також частка респондентів вказувала, що не мають нічого проти існування одностатєвих пар, лиш за умови, що вони не афішують свої стосунки.

Основні причини негативного ставлення до одностатєвих пар:

- Аморальність і суперечність Слово Божому
- Консервативність
- Відсутність репродуктивної функції, неможливість продовження роду
- Можливість пропаганди нетрадиційної орієнтації серед молоді і травмування психіки дітей

32% респондентів вважають, що одностатєвим парам потрібно надати право на укладення шлюбу, 63% проти надання такого права. Також респонденти відповідали на питання «Чи варто надати одностатєвим сім'ям право на всиновлення?» так відповіли 34% опитаних, ні – 62%. Позитивне ставлення до створення одностатєвих сімей і дозволу всиновлення респонденти пояснюють наступними причинами:

- Більше дітей з дитячих будинків знайдуть сім'ю
 - Статєва орієнтація – це лише формальність, стать партнерів не має значення при створенні сім'ї
 - При отриманні такого права представники сексуальних меншин зможуть комфортно відчувати себе у соціумі
- Причини заборони всиновлення одностатєвими сім'ями:
- Ніхто достовірно не знає як виховання в одностатєвій сім'ї вплине на дитину
 - Діти піддаватимуться впливу батьків і теж обиратимуть нетрадиційну орієнтацію
 - Дитина не матиме прикладу ролей, виконуваних обома статями – чоловіком і жінкою
 - Діти з таких сімей піддаватимуться постійному тиску і можливо навіть насильству зі сторони суспільства

Проаналізувавши співвідношення статі і стосунків з представниками нетрадиційної орієнтації отримали наступні дані:

1. Серед чоловіків:
 - Не контактують з представниками нетрадиційної орієнтації 75% чоловіків
 - Підтримують дружні стосунки 14%
 - Перебувають в напружених стосунках 11%
2. Серед жінок:
 - Не контактують 50%
 - Дружні відносини з представниками сексуальних меншин підтримують 50%

Розподіл ставлення до представників нетрадиційної орієнтації відносно конфесійних поглядів респондентів виглядає так: 50% православних (Московський патріархат) вважають існування сексуальних меншин неприродним явищем, яке необхідно викоренити, 40% байдуже ставляться і 10% вважають існування сексуальних меншин природним; 25% православних (Київський патріархат) виступають за те, що нетрадиційна орієнтація – це не ненормально, 17% байдуже до них ставляться, 28% вважають це природним явищем; 45% грекокатоліків негативно ставляться до сексуальних меншин, 21% - нейтрально ставлення і 34% позитивно ставляться до сексуальних меншин; 50% римокатоликів дотримуються думки, що сексуальні меншини – це неприродне явище, 25% - нейтрально ставляться і 25% позитивно; 83% протестантів виступають проти існування сексуальних меншин, 17% вважають їх існування природним явищем; представники інших релігійних поглядів (атеїсти і агностики) розподілились таким чином: 32% вважають існування сексуальних меншин ненормальним, 27% виявляють до них байдужість і 41% вважають існування сексуальних меншин природним явищем.

Можна зробити висновок, що релігійні погляди не відбиваються у ставленні до представників нетрадиційної орієнтації, адже у більшості: православних, греко- і римокатоликів розподіл практично рівномірний. Лише протестанти виявились більш нетерпимими до сексуальних меншин і проявили категоричність, оскільки більшість їх вважає гомо сексуальність ненормальним явищем, яке потрібно викоренити. Атеїсти і агностики навпаки показали

себе більш терпимими і більшістю підтримали існування сексуальних меншин, вважаючи це природним явищем.

Отже, якщо підсумувати все вищесказане можна зробити декілька висновків:

- На даному етапі розвитку суспільства молодь починає більш лояльно ставитись до представників нетрадиційної орієнтації. Це ставлення може не проявлятися в прихильності, але полягає в тому, що молоді люди нейтрально ставляться до даного явища
- Серед почуттів, які викликають у молодих людей представники сексуальних меншин все ще присутні негативні такі як огида і роздратованість, але все ж залишається дуже великий відсоток молоді, яка байдуже ставиться до даної проблеми, а також зростає кількість молодих людей, які проявляють інтерес і співчуття до представників сексуальних меншин, керуючись тим, що люди з нетрадиційною орієнтацією зазвичай творчі, особливі і вони несправедливо утискаються суспільством
- Також молоді люди цілком лояльно ставляться до того, щоб надавати дозвіл одностатевим партнерам створювати сім'ї, керуючись тим, що всі люди рівні у своїх правах, і вибір кожного потрібно поважати.
- Зростає кількість молодих людей, які вважають, що одностатевим сім'ям потрібно надати право на всиновлення, пояснюючи це тим, що таким чином зменшиться кількість дітей в

дитячих будинках.

В ході дослідження основну його гіпотезу про те, що молоді люди негативно ставляться до представників нетрадиційних орієнтацій було спростовано. Все ще залишається значний відсоток молоді, яка ставиться до гомосексуалів негативно, проте значно більшим є відсоток людей, які проявляють до представників сексуальних меншин терпимість або ж вважають гомо сексуальність одним з проявів норми.

Крім того, можна зробити висновок, що релігійні погляди молодих людей практично не впливають на їхнє ставлення до гомосексуалістів. Попри те, що релігійними нормами представлених конфесій (православ'я, грекокатоліцизм, римокатолицизм) одностатеві стосунки вважаються гріховними і засуджуються, молоді люди, які асоціюють себе з цими релігійними конфесіями значною мірою проявили терпимість і лояльність до представників сексуальних меншин. Лише протестанти виявилися більш категоричними по відношенню до одностатевих стосунків і віднесли це явище до ненормальних, неприродних.

Отже, підсумовуючи, можна сказати, що молоде покоління проявляє більшою мірою терпимість як до представників сексуальних меншин так і до того, щоб між ними створювались сім'ї і їм надавався дозвіл всиновлювати дітей. Звідси можна зробити висновок, що в сучасній молоді деформувалося уявлення про сім'ю і її функції, як основного елемента соціальної системи.

Література та джерела

1. Тэннэхилл Р. Секс в истории / Рэй Тэннэхилл. – М.: Крон-Пресс, 1995. – 400 с.
2. Мондимер Ф. Гомосексуальность: Естественная история / Френсис Мондимер. – Екатеринбург: У-Фактория, 2002. – 336 с.
3. Лихт Г. Сексуальная жизнь в Древней Греции / Ганс Лихт. – М.: Крон-Пресс, 1995. – 400 с.
4. Кон И. С. Лунный свет на заре. Лики и маски однополый любви. / Игорь Семёнович Кон. – М.: Олимп, 2003. – 578 с.
5. Бадентэр Э. Мужская сущность. / Элизабет Бадентэр. – М.: Новости, 1995. – 304 с.
6. Паритетна демократія. Гомофобія як психологічна і соціальна проблема в сучасній Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://politikan.com.ua/posts/view?id=21378>>. – Загол. з екрану. – Мова укр.

Проблема гомосексуалізму, однополых браков и усыновления становится все актуальнее для нынешнего общества. Предоставление представителям сексуальных меньшинств права на создание браков и усыновления может вызвать неоднозначную реакцию со стороны общества. Поэтому очень важно знать отношение общества, а особенно, молодых людей к явлению гомосексуалізму и других процессов, связанных с этим понятием.

В статье раскрыта суть явления нетрадиционной ориентации. Охарактеризованы основные способы концептуализации понятия гомосексуальности. Значительное внимание уделено исследованию мнения молодых людей относительно гомосексуалізму и однополых браков.

Ключевые слова: гомосексуалізм, нетрадиционная ориентация, сексуальные меньшинства, однополый брак.

The problem of homosexuality, gay marriage and adoption becomes more pertinent to the present society. Providing sexual minorities rights to create marriages and adoptions may cause mixed reactions from society. Therefore it is very important to know the attitude of society, and especially young people to the phenomenon of homosexuality and other processes associated with this concept.

The article deals with the essence of the phenomenon of non-heterosexual. Describe the main ways of conceptualizing the notion of homosexuality. Considerable attention has been given to studying the opinions of young people about homosexuality and gay marriage.

Key words: homosexuality, gay, gays, gay marriage.